

Péter András Alapítvány

5520 Szeghalom

Dózsa György u. 2

A Péter András sírbolt és kerítésének felújításáról

I. Péter András a sárréti iskolaalapító

Péter András Szeghalmon egy kis nádfedeles házban látta meg a napvilágot (helyén most a gimnázium új épülete van), de édesapja, a józan gondolkodású, értelmes és becsületes gazdaember nemcsak a föld rajongó szeretetét oltotta gyermekebe, hanem szellemi kiművelésére is nagy gondot fordított.

A helyi ref. iskolában 6 osztályt végzett, és mivel szüleinek volt pénzük – továbbtaníttatták. 1852-1856-ig a Debreceni Református Kollégium növendéke. „Búcsút vevén a múzsáktól”, itthon szülei mellett a gazdálkodásban vett részt. Gimnáziumi végzettségével nem restelt visszatérni az eke szarvához; tudása és szorgalma így is tekintélyt biztosított számára az egész környéken. 1864. december 1-én feleségül vette Tóth Zsófiát. Házasságuk nyugodt, derűs és harmonikus volt, csak az szomorította el néha-néha őket, hogy nem született gyermekük. 1879-ben, 39 éves korában már a község vezetője, első embere: főbíróvá választották meg.. Bírói tisztségéről 1884-ben köszönt le, de továbbra is képviselőtestületi tag és presbyter maradt, s így a község és az egyház minden ügyében döntő szóval rendelkezett.

1888. január 8-án 132000 osztrák értékű forintért megvásárolta a Pozsonyban lakó gróf D'Orsay Emilné gróf Festetics Felicia Szeghalom határában fekvő 2000 katasztrális holdas halaspusztai birtokát.

Felesége nem sokáig élvezhette azt a vagyont, melynek megszerzésében neki is nagy szerepe volt; Tóth Zsófia hosszas szenvedés után, 45 éves korában, 1891. május 23-án meghalt. Huszonhét évet éltek együtt boldog házasságban. A gyászév letelte után, 52 éves korában másodszor is megnősült: 1892. október 25-én feleségül vette a komaasszonyát, néhai Mészáros János földbirtokos özvegyét, J. Turi Erzsébetet.

A 2000 holdas halasi birtok gazdasági mechanizmusát is személyesen irányította. Gazdatisztet nem tartott soha, felesége volt a bizalmas segítőtársa. A halasi birtokos a szegény embert nem nézte le, sőt a maga módján segítette őket: a falubeli idős napszámosok mindig találtak nála munkát, nekik való könnyű foglalatosságot, tisztességes keresetet.

Élete alkonyán Péter András már tudatosan készült a halálra. „Szinte a maga sírját készítő ősz Toldi alakja elevenedik meg előttünk – írja Pásztor József -, mikor pár évvel halála előtt egy monumentális családi sírbolt emelésén látjuk fáradozni. A gondolat eredeti, mint az ő egész egyénisége. Ott pihenni, annak a pusztának a közepén, - ahol ő olyan nagy szeretettel töltötte napjait...” A kriptá 1913-ban készült el. A keleti, déli, nyugati és északi oldalában hat-hat, összesen 24 koporsóhellyel. Mivel egyik házasságából sem született gyermeke, így jutott aztán Péter András arra a gondolatra, hogy vagyont gimnázium létesítésére hagyja.

1907. június 24-én bekocsizott Nagyváradra, és két tanú előtt, a közjegyzővel elkészítette a végrendeletet.

A végrendekezés után még kilenc évet élt Péter András. 1916. július 3-án hunyt el. A sírbolt első lakója Péter András lett. A szeghalmi református egyház, mint Péter András alapítványának gondozója, 1926. május 30-án az Epreskerti temetőből a családi sírboltba vitette át Péter Ferenc, Huszti Erzsébet és Tóth Zsófia koporsóját is.

Bírósági bejegyzés éve: 1990

Adószáma: 1 9057 907 1 04

Péter András Alapítvány

5520 Szeghalom

Dózsa György u. 2

II. Az elhatározás

A szeghalmi székhelyű Péter András Alapítvány (Alapítva: 1990) azt a célt határozta meg, hogy az iskolaalapító Péter András parasztnábob által 1913-ban halaspusztán épített családi sírboltot eredeti állapotában visszaállítja. Célunk, hogy az iskolaalapító emléket és síremlékét az utókor számára méltóan megőrizzük itt a Sárreten. A felújítást önerő, pályázatok és támogatások segítségével kívántuk megvalósítani.

A fő célunk ezzel az volt, hogy a Péter András Gimnázium és Szigeti Endre Szakképző Iskola jövő nemzedéke továbbra is tudja azt, hogy az iskola, amelyben tanulmányaikat folytatják kiknek köszönhető. Péter Andrásnak és a Szigeti házaspárnak. A diákok több évtizede szeptemberben a diákká fogadom ünnepségen itt a családi sírboltnál vesznek részt. Minden év júniusában az öregdiák találkozók a kriptá zárándokhelynek számít. 1976 - ban az iskola alapításának ötvenedik illetve 2006-ban a nyolcvanötödik évfordulón az iskola emlékkönyvet adott ki. A kriptá 2008-ban volt kilencvenöt éves, így szükséges lett az, hogy méltó állapotban megőrizzük.

Az elmúlt több mint kilenc évtized alatt az épület állaga teljesen leromlott ezt a mellékelt képek is mutatják. Az épületet az iskola minden generációja életében többször is meglátogatta. Az itt nyugvók között van olyan diák is aki ide lett eltemetve. Péter Andrásnak ma már nincs leszármazottja. Az itt nyugvók rokonai többször visszalátogatnak Szeghalomra és meglátogatják szeretteik nyughelyét halaspusztán. Az eltemetettek között vannak az iskolaalapító szülei és feleségei, az iskola első igazgatója Nagy Miklós és felesége, továbbá az iskolaorvos Hajdu Endre családtagjai. A sírbolt összefonódott az iskolával és a várossal egyaránt. Az elszármazott szeghalmiak és a külföldön élő öregdiákok kilátogatnak a kriptához. A középiskolában található kulcs, amely a sírboltot nyitja gyakran van használatban. A szeghalmi általános iskolás tanulók május-június hónapban gyalog és bicikli túrákat szerveznek a város környékén, amely alkalmával felkeresik a város szülöttének sírboltját. Jelenleg is turisztikai útvonalak középpontjában van az épület.

III. A Nemzeti Sírkert részeként

2009. október 07-i kuratóriumi ülésen a Péter András Alapítvány Kuratóriuma úgy határozott, hogy kérelemmel él a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság elnökéhez Dr. Boross Péter Úrhoz, hogy az iskolaalapító síremléke a Nemzeti Sírkert része lehessen.

2010. január 15-én kapta alapítványunk a következő határozatot a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottságtól:

„... a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság 2009. december 12-én tartott soros ülésén az alábbi határozatot hozta:

Az 57/2009. számú határozatával a Péter András Szeghalom-Halaspusztá külterület 01134/3 Hrsz. „C” alrészen található sírját a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította.

Ezen döntés birtokában és tudatában indítottuk el elhatározásunk megvalósulásának következő lépéseit.

IV. A megvalósítás

Az elhatározást követte a cselekvés és a példás összefogás. Helyi és megyei önkormányzat, iskola, alapítványok, vállalkozások, helyi képviselők, öregdiákokok, külső támogatók,

Bírósági bejegyzés éve: 1990

Adószáma: 1 9057 907 1 04

Péter András Alapítvány

5520 Szeghalom

Dózsa György u. 2

rokonok és ismeretlen adományozók azon cél érdekében adományoztak, hogy a sárréti református parasztnábob fizikai emlékét az utókor számára is megőrizzük. A Péter András síremlék felújítására nyitott számlára folyamatosan érkeztek a változó összegű pénzadományok.

Az alapítvány kuratóriuma úgy határozott, hogy a munkálatokkal az árajánlat tudatában (referencia munkáinak ismeretében) egyhangú szavazással Blaskó György szeghalmi építési vállalkozót bízta meg kivitelezőnek.

2009 utolsó harmadában a munkálatok elkezdődtek, amely az időjárásnak köszönhetően a következő évre tolódott. Itt részt vettek természetesen a segédmunkában az iskola diákjai is. 2010. májusára a sírbolt épülete (alagsorral együtt) elkészült. A tenni akarás néha akadályba, sokszor már úgy éreztük sziklába ütközik a bürokrácia, a merev jogszabályok, a pénzeszközök hiánya és az időjárás kiszámíthatatlansága miatt. A folyamat elindult, amely ma sem zárul le. A kriptá épülete eredeti állapotában van, de a kerítés átépítésre szorul. „Tegyük rendbe a házat az udvar következhet ezután”- hangzott el a Péter András Alapítvány Kuratóriumi ülésen. Ez így is lett. A ház rendben van. A ház melyben tizenketten alusszák Örök álmukat.

2010. június 17-én az alapítvány kuratóriumának tagjai megtekintették a felújított sírboltot. A látogatás során a jelenlévők egyhangúlag döntöttek arról, hogy további pénzeszközöket adnak át a sírbolt kerítésének felújítására. A kuratórium ismételen nem maradt egyedül. Ismét jöttek adományok.

A munkálatok összköltsége: 1. 269. 750 Ft.

Adományozók:

- Szeghalom Város Önkormányzata
- Békés Megyei Önkormányzat
- Töviskesi Kft.
- Nagy Miklós Alapítvány
- Péter András Alapítvány
- Oktatásért Közalapítvány
- Péter András Gimnázium és Szigeti Endre Szakképző Iskola
- Hankó Lászlóné
- Hajdú Géza
- Magyar Géza
- Farkas Zoltán
- Horváth Sándor
- Korponai Sándor
- Kiss Miklósné
- Sáfián Györgyné
- Dr. Ibos István
- Kurpé Istvánné
- Mesterné Szöllősi Katalin
- Mester Csaba
- Sándor Jenőné
- Fehér Lászlóné
- Boruzs Sándor
- Petri Erzsébet
- Dr. Pallaghy Ferenc
- és a névtelen támogatók

Bírósági bejegyzés éve: 1990

Adószáma: 1 9057 907 1 04

Péter András Alapítvány

5520 Szeghalom

Dózsa György u. 2

A kerítés felújításának munkálatai 2010. novemberében befejeződtek. A felújítás végéhez ért. Tudjuk azt, hogy az említett kerítés statikai állapotán változtatni nem tudtunk. A végleges megoldás a visszabontás és építés lenne...

V. Befejezés helyett

A sírbolt, amely 1913-ban épült és több mint kilenc és fél évtizede hirdeti azt, hogy itt nyugszik egy Sárréti magyar birtokos Péter András, akit Harsányi Pál esperes 1928. október 14-én a gimnázium épületnek felavatásakor Civis Hungaricus Reformatusnak nevezett, aki életének vitelével, nyakas magyarságával, erkölcsi életének tisztaságával, egyéniségének határozottságával, nemes, de büszke egyszerűségével, bátor őszinteségével és akaratának rendíthetlenségével rászolgált erre az elnevezésre. Aki iskolát alapított, amelyben a 85. tanév végéhez közeledünk. Ott, ahol ezalatt az idő alatt 258 osztály diákjai maturáltak. A diákokból pedig felnőttek lettek. Felnőttek, akik különböző végzettségeket szereztek életük folyamán és állták és állják meg helyüket a Sárréten, a megyében, az országban és az országhatárokon kívül egyaránt. A helytállás alatt, azonban néha vagy sokszor eszükbe jut iskolájuk. Az iskola, melynek egyediségét az is megadja, hogy az iskolaalapítók nyughelye legyen az a Péter András sírbolt vagy a Szigeti-házaspár és kisfiuk Szigeti Endre sírja itt van, ahová az említett emlékek kötik őket. Hány diák teheti meg azt, hogy akiknek köszönhetik az alma máter alapítását és nevét, nyughelyüknél fejet hajthatnak és emlékezhetnek iskolájuktól belátható távolságra. Mi itt a Sárréten ezt megtehetjük.

Emlékezzünk mindenre, aminek örültünk, ami jó volt, emlékezzünk arra, amit értünk tettek, a nehéz órákra, amelyek szerencsésen elmúltak, és azokra, akik segítettek abban, hogy elmúljanak. Emlékezzünk arra, hogy segíteni kell azokon, akik rászorulnak. Az emlékezés mellett ne feledjük, hogy legyünk önzetlenek, fáradhatatlanok, becsületesek, igazmondóak és önfeláldozóak. Felejtsük el, ha félünk! Emlékezzünk arra, hogy mi a jó, és sose felejtsük el, hogy csak jót szabad tennünk, ártnunk soha.

A Biblia szerint Mózes első könyvének első és második versei alapján Isten teremtett és gondoskodott: világozágról, vízről és levegőről, növényekről, állatokról és emberről (férfiről és nőről) Mi emberek nem vagyunk Teremtők, de gondoskodók igen. Ne akarjunk Teremtőt játszani, az nem vezet jóra. Legyünk gondoskodó és szerető emberek, akik szeretik és tisztelik társukat, gyermekeiket, szüleiket, barátait és ellenfeleiket egyaránt - úgy, hogy gondjaik mellett mindig gondoskodnak róluk és nem felejtik a középiskolai éveket itt Magyarországon, Békés megyében, Szeghalmon a híd mellett a Berettyó partján.

Köszönettel tartozunk mindenkinek, aki részt vett abban, hogy az iskolaalapító nyughelye méltó állapotba kerüljön!

„Ha eljön a tudás, eljön az emlékezés is. Tudás és emlékezés egyazon dolog.”

(Gustav Meyrink)

Szeghalom, 2011. január

Magyar István

A Péter András Alapítvány Kuratóriumának elnöke

Bírósági bejegyzés éve: 1990

Adószáma: 1 9057 907 1 04